Rossii v etom protsesse [Formation of the system of internal markets of transnational corporations and the place of Russia in this process]". *Menedzhment v Rossii i za rubezhom*, no. 6 (2000).

Derzhak, N. O., and Kim, V. Ye. "Osoblyvosti upravlinnia vnutrishnim marketynhom na pidpryiemstvi [Features internal marketing management in the enterprise]". *Visnyk Donbaskoi derzhavnoi mashynobudivnoi akademii*, no. 2 (2009): 73-77.

Falaleev, D. "Canon i Mitarai – odna sudba na dvoikh [Canon and Mitarai – one fate for two]". http://www.rosphoto.com/archive/asp/qa.asp-noparma=ziwk&mode=document&infoGid=business.htm

Gronroos, C. *Service management and marketing*. West Sussex, 2000.

Kant, I. "Osnovy metafiziki nravstvennosti [Fundamentals of Metaphysics of Morals]". http://www.sunhome.ru/books/b.osnovy_metafiziki_nravstvennosti/10

Liantsevich, M. "Vnutrenniy marketing i kachestvo v sfere uslug [Internal marketing and quality in services]". http://www.manage.ru/marketing/intmark.shtml

Lisitsin, D. "Kak Shell ispolzuet marketingovye priemy pri rekrutinge personala [How Shell uses marketing techniques in recruiting staff]". http://www.marketing-ua.com/articles.php?articleId=485

Melnichenko, L. N. "Evoliutsiia marketingovogo upravleniia: osnovnye etapy i sovremennye tendentsii [Evolution of marketing management: milestones and current trends]". *Marketing v Rossii i za rubezhom*, no. 5 (1999): 15-15.

Pervaz, A., and Rafig, M. *Internal marketing: Tols and Consepts for Customer-Focused Management*. Oxford: Butterworth Heinemann, 2002.

Zayvert, L. *Vashe vremia v Vashikh rukakh: Sovety delovym liudiam, kak effektivno ispolzovat rabochee vremia* [Your time is in your hands: Advice to business people as efficient use of time]. Moscow: Interekspert, 1995.

УДК 658.14:337.17.001.76

УДОСКОНАЛЕННЯ ОЦІНКИ ЕФЕКТИВНОСТІ ФІНАНСУВАННЯ ІННОВАЦІЙНОГО РОЗВИТКУ ПІДПРИЄМСТВ ТОРГІВЛІ

ЗАВАРЗІНА Т. В.

УДК 658.14:337.17.001.76

Заварзіна Т. В. Удосконалення оцінки ефективності фінансування інноваційного розвитку підприємств торгівлі

У статті досліджено сучасні підходи до визначення сутності поняття «ефективність фінансування», на основі чого визначено поняття «ефективність фінансування інноваційного розвитку підприємства». Представлено систематизацію показників оцінки ефективності фінансування інноваційного розвитку торговельного підприємства. Запропоновано для оцінки ефективності фінансування інноваційного розвитку підприємств торгівлі використовувати інтегральний показник, який дозволить оцінити сукупний ефект.

Ключові слова: *ефективність фінансування, інтегральний показник, інноваційний розвиток, торговельне підприємство.*
Рис.: *1.* ***Табл.:*** *1.* ***Формул:*** *1.* ***Бібл.:*** *15.*

Заварзіна Тетяна Віталіївна *– аспірантка, кафедра економіки та фінансів підприємства, Київський національний торговельно-економічний університет (вул. Кіото, 19, Київ, 02156, Україна)*
E-mail: *zhuchok2003@rambler.ru*

УДК 658.14:337.17.001.76

Заварзина Т. В. Совершенствование оценки эффективности финансирования инновационного развития предприятий торговли

В статье исследованы современные подходы к определению сущности понятия «эффективность финансирования», на основе чего определенно понятие «эффективность финансирования инновационного развития предприятия». Представлена систематизация показателей оценки эффективности финансирования инновационного развития торгового предприятия. Для оценки эффективности финансирования инновационного развития предприятий торговли предложено использовать интегральный показатель, который позволит оценить совокупный эффект.

Ключевые слова: *эффективность финансирования, интегральный показатель, инновационное развитие, торговое предприятие.*
Рис.: *1.* ***Табл.:*** *1.* ***Формул:*** *1.* ***Бібл.:*** *15.*

Заварзина Татьяна Виталиевна *– аспирантка, кафедра экономики и финансов предприятия, Киевский национальный торгово-экономический университет (ул. Киото, 19, Киев, 02156, Украина)*
E-mail: *zhuchok2003@rambler.ru*

UDC 658.14:337.17.001.76

Zavarzina T. V. Perfection of Assessment of Efficiency of Financing Innovation Development of Trade Companies

The article studies modern approaches to identification of essence of the notion «efficiency of financing» and uses it for defining the notion «efficiency of financing innovation development of a company». It presents systematisation of indicators of assessment of efficiency of financing innovation development of a trade company. It is offered to use an integral indicator, which would allow assessment of an aggregate effect, in order to make an assessment of efficiency of financing innovation development of a company.

Key words: *efficiency of financing, integral indicator, innovation development, trade company.*
Pic.: *1.* ***Tabl.:*** *1.* ***Formulae:*** *1.* ***Bibl.:*** *15.*

Zavarzina Tatyana V. *– Postgraduate Student, Department of Economics and Finance of Enterprise, Kyiv National University of Trade and Economy (vul. Kioto, 19, Kyiv, 02156, Ukraine)*
E-mail: *zhuchok2003@rambler.ru*

За умови переходу підприємств до інноваційної розвитку значно зростає роль оцінки ефективності його фінансування. Залежно від об'єкта свого дослідження сучасні автори пропонують різні підходи до оцінки ефективності інноваційного розвитку і (або) інноваційної діяльності, інноваційного проекту [8, с. 88]. Проблему оцінювання ефективності фінансування інноваційного розвитку підприємств остаточно не вирішено. Це пов'язано з тим, що недостатньою обґрунтовано особливості оцінки ефективності фінансування іннова-

ційного розвитку підприємств, особливо підприємств торгівлі.

Питаннями ефективності інноваційної діяльності, інноваційних проектів займаються багато сучасних вчених: Василенко В. О., Волков О. І., Возняк Г. В., Зарембо Ю. Г., Йохна М. А., Микитюк П. П., Трифилова Г. О. та ін. Більшість робіт сучасних увчених присвячені загальним питанням оцінки ефективності інноваційної діяльності (інноваційних проектів) і/або спеціалізуються на розкритті її особливостей у процесі здійснення виробничої діяльності підприємства. Це, у свою чергу, вимагає розкриття змісту і особливостей оцінки ефективності фінансування інноваційного розвитку підприємств торгівлі.

Інноваційний розвиток підприємства передбачає здійснення інноваційної діяльності шляхом реалізації окремих інноваційних проектів. Тому для оцінки ефективності фінансування інноваційного розвитку підприємств торгівлі будуть розглядатися показники оцінки ефективності фінансування інноваційних проектів, інноваційної діяльності та в цілому інноваційного розвитку з точки зору сучасних учених. Але перш за все необхідно розглянути зміст поняття «ефективність фінансування інноваційного розвитку».

Поняття «ефективність фінансування інноваційного розвитку» складається з понять: «ефективність фінансування», інноваційний розвиток».

Поняття «ефективність» розглядається у широкому і вузькому значеннях. У широкому розумінні ефективність розкриває повноту і якість досягнення цілей [12, с. 25]. У вузькому значенні – це відношення ефекту (результату) до спожитих ресурсів (витрат) [14, с. 23; 15, с. 15]. У нашому випадку мова йде не просто про ефективність, а ефективність фінансування, з чого стає зрозумілим, що ефективність буде розглядатися нами як відношення ефекту (результату) до спожитих ресурсів (витрат).

Інноваційним розвитком підприємства пропонуємо вважати процес, спрямований на оновлення, структурні, якісні зміни об'єкта, який здійснюється шляхом трансформації інтелектуального капіталу у матеріальні і нематеріальні цінності підприємства та приводить до збільшення вартості активів, підвищення кваліфікації персоналу, прискорення темпів господарського розвитку.

Врахувавши вищезазначене, пропонуємо «ефективністю фінансування інноваційного розвитку» вважати співвідношення результату (ефекту) до використаних фінансових ресурсів у цілеспрямованому процесі, який приводить до новостворення, змін, суттєвого вдосконалення об'єкта».

Таким чином, для оцінки ефективності фінансування інноваційного проекту перш за все необхідно визначити, які результати і витрати фінансування інноваційних проектів (інноваційної діяльності, інноваційного розвитку) виділяють сучасні автори.

Найчастіше у літературі для оцінки ефективності інноваційного проекту використовується суми доходу і прибутку підприємства від інноваційної діяльності (проекту). Приріст доходу і прибутку від інноваційної діяльності в цілому характеризують збільшення доходу і прибутку підприємства в порівнянні з минулим періодом.

1. Приріст доходу відбувається за рахунок отримання доходу від реалізації інноваційного проекту, інноваційної програми.

Василенко В. О. [1, с. 373], Возняк Г. В. [9, с. 90], Дудар Т. Г. [3, с. 214], Зарембо Ю. Г. [11, с. 4], Онишко С. М. [6, с. 137 – 139] розглядають дохід від реалізації інноваційної продукції у складі показників чистої приведеної вартості (доходу), індексу рентабельності, тобто з позиції дисконтування цього показника. Такий підхід дозволяє оцінити вигоду проекту за весь термін його окупності, але застосування доходу від реалізації лише у цих показниках для детального аналізу інноваційного проекту (програми) є недостатнім.

Приріст надає лише загальне (першочергове) уявлення про хід реалізації інноваційного проекту (діяльності) і не враховує витрат за проектом (діяльністю). Співставлення цього показника з витратами за інноваційним проектом (діяльністю) надасть більш глибоке уявлення про ефективність їх використання.

2. Приріст чистого прибутку відбувається за рахунок перевищення суми інноваційного доходу над витратами за окремими інноваційними проектами, інноваційною програмою.

Трифилова Г. О. при оцінці ефективності інвестицій в інновації розглядає показник рентабельності інвестицій, у склад якого входить чистий інноваційний прибуток до і після інновацій, тобто приріст чистого прибутку [13, с. 367]. З одного боку, такий підхід надає більш точну оцінку ефективності, так як у складі має саме розмір чистого прибутку, без врахування всіх витрат. З іншого – нами приріст чистого прибутку буде розглядатися не тільки як різниця між чистим прибутком до і після впровадження інновацій, а як різниця між чистим інноваційним прибутком звітного і попереднього періоду.

Таким чином, урахування показника чистого прибутку надасть уявлення про рентабельність інноваційного проекту (діяльності), тобто, характеризує задоволеність інвесторів процесом реалізації інноваційного проекту (діяльності). Крім того, саме цей показник враховує не тільки втілену інновацію, спрямовану на отримання доходу, але й інновації, які спрямовані на вирішення певних проблем, наслідком чого є зниження витрат.

Застосування для оцінки ефективності фінансування інноваційного розвитку таких результатів, як показники приросту доходу і приросту чистого прибутку, не надає повного уявлення про результати здійснення інноваційної діяльності. Для цього необхідно враховувати і інші результати інноваційної діяльності, такі як активи.

3. Приріст активів від інноваційної діяльності підприємства. Збільшення суми активів безпосередньо залежить від суми доходу як джерела поточних витрат і реінвестованої суми чистого прибутку.

Найчастіше у сучасних джерелах збільшення суми активів підприємства розглядається в контексті збільшення нематеріальних активів у вигляді ліцензій, патентів [1, с. 386 – 388; 2, с. 550 – 551; 4, с. 278; 7, с. 51] або як придбання нових основних засобів [2, с. 557; 11, с. 4; 7, с. 51] тощо. Хоча при оцінці інвестиційної приваблио-

сті підприємства автори використовують більш загальні поняття, такі як: активи, нематеріальні активи, чисті активи. Такий підхід дозволяє оцінити ефективність фінансування конкретного виду і типу інновації.

При оцінці ефективності фінансування інноваційного розвитку застосування цього показника дозволяє оцінити кінцевий результат реалізації інноваційного проекту (окремого активу) або ефективність фінансування інноваційних активів у розрізі різних джерел фінансування (власних і позикових). Але використання цього показника для оцінки ефективності фінансування під час інноваційного процесу є недоцільним, а іноді неможливим. Загальна сума активів використовується під час оцінки фінансової стійкості, що буде розглянуто далі.

4. Приріст вартості (цінності) підприємства. Збільшення вартості (цінності) підприємства залежить від збільшення суми активів, що було розглянуто вище й від покращення репутації підприємства.

Волков О. І. відмічає, що одним із показників, які визначають економічний ефект, є отримання прибутку, що є одним з елементів максимізації прибутку і відповідно, ринковим критерієм цього є максимізація ринкової вартості [2, с. 536].

Скалюк Р. В., Декалюк О. В. серед ефектів від інноваційної діяльності виділяють збільшення гудвілу [10, с. 153], але цей показник розглядається в контексті промислового підприємства. Цей показник є одним з елементів, який використовується при оцінці вартості підприємства. Відповідно його збільшення має прямий вплив на збільшення вартості підприємства.

Збільшення вартості підприємства в результаті реалізації інноваційного проекту, програми відбувається шляхом збільшення суми активів і (або) гудвілу (репутації підприємства, ефективності господарських операцій, тощо). Цей показник може застосовуватися при оцінці ефективності фінансування інноваційної діяльності та інноваційного розвитку торговельного підприємства, але його застосування для оцінки інноваційного проекту є недоцільним, бо носить загальний характер.

5. Приріст фінансової стійкості. Реалізація інноваційних проектів пов'язана з високим ступенем ризику, тому актуальним питанням, яке постає перед власниками підприємства, є підтримка і зростання фінансової стійкості.

Волков О. І. [2, с. 555]; Краснокутська Н. В. [5, с. 459] пропонують оцінювати ефективність інноваційної діяльності за певними напрямами, одним з яких є оцінка економічної ефективності, яка включає в себе і забезпечення фінансової стабільності. Але, крім підтримки фінансової стабільності, інноваційна діяльність здатна й підвищувати її.

У сучасних умовах при реалізації інноваційних проектів підприємства у процентному співвідношенні користуються власними фінансовими ресурсами, що відповідно сприяє зростанню фінансової стійкості. Фінансова стійкість є узагальнюючим показником, який характеризує в цілому результати інноваційної діяльності.

Співставлення результатів з витратами фінансування дасть змогу побудувати систему показників, які можуть використовуватися для оцінки ефективності фінансування інноваційного розвитку підприємств торгівлі. Для цього необхідно визначити сучасні підходи до визначення витрат на фінансування інновацій.

Сучасні автори при оцінці інноваційного проекту (діяльності) використовують показник загального обсягу фінансування [5, с. 464; 2, с. 550; 1, с. 373; 4, с. 287; 2, с. 405]. Застосування методу дисконтування при визначені теперішньої вартості витрат, характеризує їх як капітальні витрати [1, с. 373; 4, с. 290 – 293; 5, с. 464; 6, с. 137 – 139]. Більшість авторів не застосовують для аналізу показник суми поточних витрат на інновації, але Волков О. І. при оцінці інноваційної діяльності фірми виділяє поточні й капітальні вкладення, хоча і ґрунтуючись на фінансовій звітності промислових підприємств.

Питання оцінки ефективності фінансування інноваційної діяльності за рахунок власних коштів розглянуто в роботах [2, с. 553; 7, с. 46]. Оцінку ефективності фінансування інновацій за рахунок позикових коштів розглянуто в роботах [2, с. 553; 7, с. 46].

Результати і витрати фінансування інноваційного проекту, розвитку зобразимо у вигляді *табл. 1*.

Таблиця 1

Результати і витрати фінансування інноваційних проектів

Результати	Витрати
1. Приріст доходу	1. Загальний обсяг фінансових ресурсів
2. Приріст чистого прибутку	2. Власні фінансові ресурси
3. Збільшення вартості підприємства	3. Позикові фінансові ресурси
4. Збільшення суми активів підприємства	
5. Зростання фінансової стійкості	

З урахуванням вищезазначених результатів та витрат фінансування на інноваційний розвиток підприємства пропонуємо виділяти такі групи показників: показники рентабельності інноваційного проекту (діяльності); показники ділової активності; показники оцінки фінансової стійкості; інші показники (вартість залучених фінансових ресурсів, коефіцієнт співвідношення активів до власних фінансових ресурсів, коефіцієнт співвідношення активів до позикових фінансових ресурсів).

Для систематизації показників, які входять у вищезазначені групи, пропонуємо їх розподілити на основні і допоміжні, у складі яких виділити прямі та зворотні показники, і на узагальнюючі та часткові.

Показники, які входять до складу основних, є першочерговими для оцінки ефективності використання фінансових ресурсів у розрізі окремого інноваційного проекту, інноваційної програми, центрів відповідальності, підприємства в цілому.

Показники, які входять до складу допоміжних, доповнюють основні і дають більш детальне уявлення про ефективність використання джерел фінансування у розрізі окремого інноваційного проекту, інноваційн-

ної програми, центрів відповідальності, підприємства в цілому.

Узагальнюючі показники надають уяву про ефективність фінансування інноваційної діяльності на рівні центрів відповідальності, підприємства в цілому.

Часткові показники надають уяву про ефективність фінансування окремого інноваційного проекту, інноваційної програми.

Результати даної систематизації представлено у вигляді матриці (*рис. 1*).

	Основні	Допоміжні
Узагальнюючі	1. Вартість залучених фінансових ресурсів 2. Рентабельність фінансових ресурсів 3. Коефіцієнт самофінансування	1. Рентабельність позикових фінансових ресурсів. 2. Рентабельність власних фінансових ресурсів
Часткові	1. Коефіцієнт оборотності фінансових ресурсів 2. Співвідношення суми приросту активів до суми приросту власних фінансових ресурсів 3. Коефіцієнт оборотності власних фінансових ресурсів	1. Коефіцієнт покриття боргу. 2. Коефіцієнт довгострокового залучення фінансових ресурсів. 3. Коефіцієнт структури залучення фінансових ресурсів. 4. Коефіцієнт фінансової стійкості. 5. Співвідношення суми приросту активів до суми приросту позикових фінансових ресурсів. 6. Коефіцієнт оборотності позикових фінансових ресурсів

Рис. 1. Систематизація показників оцінки ефективності фінансування інноваційного розвитку підприємств

Для комплексної оцінки ефективності фінансування інноваційних проектів пропонуємо розраховувати інтегральний показник. У склад інтегрального показника повинні включатися показники, які характеризують різні аспекти оцінки ефективності фінансування інноваційного проекту підприємства. Для побудови інтегрального показника оцінки ефективності фінансування інноваційного розвитку торговельних підприємств пропонуємо використовувати коефіцієнт самофінансування і коефіцієнт рентабельності фінансових ресурсів.

Такий вибір обумовлений тим, що ці показники входять до складу основних узагальнюючих показників, а, отже, у цілому характеризують інноваційний розвиток підприємства. Серед них показник рентабельності фінансових ресурсів буде включати показник рентабельності власних фінансових ресурсів, отже, він буде входити до складу інтегрального показника.

Для комплексної оцінки ефективності фінансування інноваційного розвитку підприємств торгівлі пропонуємо використовувати інтегральний показник, який матиме вигляд:

$$I = \beta_1 \cdot Kc + \beta_2 \cdot KP, \quad (1)$$

де I – інтегральний показник оцінки ефективності фінансування інноваційного розвитку торговельного підприємства;

Kc – коефіцієнт самофінансування інноваційного проекту;

KP – коефіцієнт рентабельності фінансових ресурсів, залучених для реалізації інноваційного проекту;

β_1 і β_2 – коефіцієнт значущості відповідно для коефіцієнта самофінансування і коефіцієнта рентабельності, вираженого у коефіцієнті.

Для оцінки результатів розрахунку інтегрального показника розраховується планове і фактичне значення інтегрального показника. Планове значення інтегрального показника визначається шляхом визначення планового значення коефіцієнта самофінансування і коефіцієнта рентабельності фінансових ресурсів. Значення яких, у свою чергу, розраховуються у відповідності до інноваційних проектів, інноваційної діяльності конкретного підприємства. А коефіцієнт значущості відповідного показника визначається шляхом опитування експертів конкретного підприємства за певний період часу.

ВИСНОВКИ

Проведене дослідження дозволяє систематизувати показники оцінки ефективності фінансування інноваційного розвитку підприємств торгівлі та визначає основні складові інтегрального показника, який враховує одночасно декілька факторів і надає комплексне уявлення при порівнянні з іншими торговельними підприємствами (в одній або різних галузях). Крім того, цей показник може бути застосований у динаміці, що дозволяє більш комплексно оцінити результати фінансування інноваційної діяльності. ■

ЛІТЕРАТУРА

1. **Василенко В. О.** Інноваційний менеджмент : навчальний посібник / В. О. Василенко, В. Г. Шматько. – К. : Центр навчальної літератури, 2005. – 440 с.
2. **Волков О. І.** Економіка та організація інноваційної діяльності : підручник / О. І. Волков, М. П. Денесенко, А. П. Гречан та ін. – 3-є вид. – К. : Центр навчальної літератури, 2007. – 662 с.
3. **Дудар Т. Г.** Інноваційний менеджмент : навч. посіб. / Т. Г. Дудар, В. В. Мельниченко.– К. : Центр навчальної літератури, 2009.
4. **Йохна М. А.** Економіка і організація інноваційної діяльності : навчальний посібник / М. А. Йохна, В. В. Стадник. – К. : Видавничий центр «Академія», 2005. – 400 с.
5. **Краснокутська Н. В.** Інноваційний менеджмент : навчальний посібник / Н. В. Краснокутська. – К. : КНЕУ, 2003. – 504 с.

6. Онишко С. В. Інноваційна модель економіки: правові та методологічні засади проведення експертизи інноваційних проектів : монографія / С. В. Онишко, С. О. Єгоров, Ю. М. Черненко та ін. / За заг. ред. Ю. П. Доцента. – К., 2006. – 196 с.

7. Микитюк П. П. Інноваційний менеджмент : навчальний посібник / П. П. Микитюк. – Тернопіль : Економічна думка, 2006. – 295 с.

8. Рудь Н. Т. Економіка і організація інноваційної діяльності : навч. посіб. / Н. Т. Рудь. – Луцьк : РВВ ЛДТУ, 2007. – 476 с.

9. Возняк Г. В. Методичні особливості оцінки ефективності фінансування інноваційних проектів прибутком від основної діяльності / Г. В. Возняк, А. Я. Кузнєцова // Актуальні проблеми економіки. – 2005. – № 4 (46), – С. 81 – 92.

10. Скалюк Р. В. Ефекти та ефективність інноваційної діяльності промислових підприємств / Р. В. Скалюк, О. В. Декалюк // Вісник Хмельниц. нац. ун-ту. – 2009. – № 1. – С. 149 – 154.

11. Зарембо Ю. Г. Основные положения методики оценки эффективности инноваций (дискуссионная) / Ю. Г. Зарембо // Проблемы науки. – 2005. – № 5. – С. 4 – 7.

12. Маркіна І. А. Методичні питання ефективності управління / І. А. Маркіна // Фінанси України. – 2000. – № 6. – С. 24 – 32.

13. Трифилова А. А. Разработка нового продукта: оценка эффективности инвестиций в инновации / А. А. Трифилова [Электронный ресурс]. – Режим доступа : http://www.innovbusiness.ru/content/document_r_559BF1C1-A647-4C66-88AF-538CA6A11037.html

14. Diamond J. Measuring Efficiency in Government / J. Diamond / Techniques and Experience Washington International Monetary Fund, 1990. – p. 27.

15. Zodi R. Program Budgeting Techniques and Procedures / R. Zodi. – Blacksburg, UA: Center for Urban and Regional Studies, 1988. – p. 97.

REFERENCES

Dudar, T. G., and Melnichenko, V. V. *Innovatsiinyi menedzhment* [Innovative Management]. Kyiv: Tsentr navchalnoi literatury, 2009.

Diamond, J. *Measuring Efficiency in Government*. Washington: International Monetary Fund, 1990.

Krasnokutska, N. V. *Innovatsiinyi menedzhment* [Innovative Management]. Kyiv: KNEU, 2003.

Mikitiuk, P. P. *Innovatsiinyi menedzhment* [Innovative Management]. Ternopil: Ekonomichna dumka, 2006.

Markina, I. A. "Metodychni pytannia efektyvnosti upravlinnia [Methodological issues of management efficiency]". *Finansy Ukrainy*, no. 6 (2000): 24-32.

Onyshko, S. V., Yehorov, S. O., and Chernenko, Yu. M. *Innovatsiina model ekonomiky: pravovi ta metodolohichni zasady provedennia ekspertyzy innovatsiinykh proektiv* [Innovative model of economy: legal and methodological framework for the examination]. Kyiv, 2006.

Rud, N. T. *Ekonomika i orhanizatsiia innovatsiinoi diialnosti* [Economics and organization of innovative activity]. Lutsk: RVV LDTU, 2007.

Skaliuk, R. V., and Dekaliuk, O. V. "Efekty ta efektyvnist innovatsiinoi diialnosti promyslovykh pidpryiemstv [Effects and effectiveness of industrial innovation]". *Visn. Khmelnyts. nats. un-tu*, no. 1 (2009): 149-154.

Trifilova, A. A. "Razrabotka novogo produkta: otsenka effektivnosti investitsiy v innovatsii [New product development: evaluation of the effectiveness of investments in innovation]". http://www.innovbusiness.ru/content/document_r_559BF1C1-A647-4C66-88AF-538CA6A11037.html.

Vozniak, H. V., and Kuznietsova, A. Ya. "Metodychni osoblyvosti otsinky efektyvnosti finansuvannia innovatsiinykh proektiv prybutkom vid osnovnoi diialnosti [Methodological features of evaluation of innovation funding income from operations]". *Aktualni problemy ekonomiky*, no. 4(46) (2005): 81-92.

Vasilenko, V. O., and Shmatko, V. G. *Innovatsiinyi menedzhment* [Innovative Management]. Kyiv: Tsentr navchalnoi literatury, 2005.

Volkov, O. I., Denesenko, M. P., and Hrechan, A. P. *Ekonomika ta orhanizatsiia innovatsiinoi diialnosti* [Economics and organization of innovative activity]. Kyiv: Tsentr navchalnoi literatury, 2007.

Yokhna, M. A., and Stadnik, V. V. *Ekonomika i orhanizatsiia innovatsiinoi diialnosti* [Economics and organization of innovative activity]. Kyiv: Vydavnychyi tsentr «Akademiia», 2005.

Zarembo, Yu. G. "Osnovnye polozheniia metodiki otsenki effektivnosti innovatsiy (diskussionnaia) [The main provisions of methodology for assessing the effectiveness of innovation (discussion)]". *Problemy nauki*, no. 5 (2005): 4-7.

Zodi, R. *Program Budgeting Techniques and Procedures* Blacksburg: Center for Urban and Regional Studies, 1988.

Науковий керівник – д-р екон. наук, професор, професор кафедри економіки та фінансів підприємства Київського національного торгівельно-економічного університету **Бланк І. О.**